

אגף א - חינוך ילדים ונוער בסיכון משרד החינוך

עמיד

@ קידום נוער
תכנית היל"ה
النهوض بالشبيبة - برنامج هيل

מחונן באזרחות

נוסח שלישי

9-10 שנות לימוד

תשפה

בהצלחה!!!

פרק ראשון – שאלות אירוע

(13 נקודות לכל שאלה)

ענה על שתיים מתוך השאלות 1- 5

1. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

בסקוטלנד, רשאית האוכלוסייה הסקוטית לנהל את חייה כמעט בלי התערבות מצד השלטונות הבריטיים. יש בסקוטלנד בית נבחרים נפרד, ומערכות חוק, משפט, וחינוך מיוחדות. ממשלת סקוטלנד מוסמכת להכריע בכל ענייני האזור, פרט לענייני חוץ וביטחון שבהם היא כפופה לממשלת בריטניה.

א. הקף בעיגול את **התנאי לקיום מדינה** שלא מתקיים בסקוטלנד. (5 נקודות)

- שלטון
- טריטוריה
- ריבונות
- אוכלוסייה

ב. **הצג** את המושג (הגדרה, או פירוש המושג) שהקפת בעיגול . (5 נקודות)
עצמאות, חוסר כפיפות לגורמים חיצוניים, המדינה מנהלת את ענייני הפנים והחוץ שלה לבד.

ג. **עתק** מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א' .
(5 נקודות)

”ממשלת סקוטלנד מוסמכת להכריע בכל ענייני האזור, פרט לענייני חוץ וביטחון שבהם היא כפופה לממשלת בריטניה.”

2. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

תפקידה המרכזי של הספרייה הלאומית של ישראל הוא איסוף ושימור מסמכים הקשורים למורשת/ תרבות העם היהודי ולמנהגיו לאורך הדורות.
הדבר נועד בעיקר , לחיזוק הקשר בין העם היהודי למדינת ישראל.

א. הקף בעיגול את סוג הלאומיות שבא לידי ביטוי בקטע הבא :

לאומיות אתנית / לאומיות פוליטית (3 נקודות)

ב. הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול. (5 נקודות)

- השאיפה המשותפת של בני הלאום לשלטון עצמי במסגרת של מדינה
- מבוססת על יסודות פוליטיים = שותפות רצון-משותף לחיות באותה מדינה/ מסגרת פוליטית ובקידום של אותם חוקים ערכים ונורמות משותפים/ תפיסה של "טוב משותף"

ג. העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'. (5 נקודות)
" איסוף ושימור מסמכים הקשורים למורשת/ תרבות העם היהודי ולמנהגיו לאורך הדורות.

הדבר נועד בעיקר , לחיזוק הקשר בין העם היהודי למדינת ישראל."

3. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

באחת מרשתות הרדיו הוחלט להעלות תכנית מוזיקלית חדשה. בדיון שנערך, הוחלט שבתכנית יש לשדר בכל פעם סוג מוזיקה שונה, בהתאם לטעמים של ציבורים שונים.

א. הקף בעיגול את העיקרון הדמוקרטי שבא לידי ביטוי בקטע . (5 נקודות)

- עקרון הפלורליזם
- עקרון שלטון החוק
- עקרון הכרעת הרוב
- עקרון הגבלת השלטון

ב. הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול. (5 נקודות)

- הכרה בערך של ריבוי/מגוון דעות/עמדות של אנשים או קבוצות
- עידוד/תמיכה בקיום וביטוי של מגוון דעות/ עמדות של אנשים או קבוצות בחברה

ג. העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'. (5 נקודות)

" בתכנית יש לשדר בכל פעם סוג מוזיקה שונה, בהתאם לטעמים של ציבורים שונים."

4. קרא את הקטע שלפניך וענה על השאלות שאחריו

אדם שנתבע בבית משפט ביקש לפסול את השופט הדין בעניינו, כיוון שהשופט הוא קרוב משפחה של הצד שתובע אותו לדין.

ב. הקף בעיגול את **הזכות** שעליה מתבסס התובע בבקשתו. (5 נקודות)

- הזכות לחיים ובטחון
- הזכות לחופש הביטוי
- הזכות להליך הוגן
- הזכות לשוויון

ב. **הצג** את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול. (5 נקודות)

- אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו/ אדם זכאי כל עוד לא הורשע בדין
- כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי – (יש לציין 2 דוגמאות) - ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, זכאי לערער לערכאה גבוהה יותר
- ג. העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א'. (5 נקודות)
"השופט הוא קרוב משפחה של הצד שתובע אותו לדין."

5. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלות שאחריו.

המשטרה חסמה למעבר כלי רכב, קטע מהרחוב בו גר ראש הממשלה.

דיירים מהרחוב פנו לבית המשפט בדרישה להסיר את המחסומים. המשטרה התנגדה.

א. הקף בעיגול בשם איזו **זכות** יכלו הדיירים לבסס את פנייתם לבית המשפט. (5 נקודות)

- הזכות לחיים ובטחון
- הזכות לחופש התנועה
- הזכות לחופש העיסוק
- הזכות לכבוד

ב. **הצג את המושג (הגדרה או פירוש המושג) שהקפת בעיגול.** (5 נקודות)
לכל אדם זכות לנוע כרצונו/ להימצא בכל מקום

ג. **העתק מתוך הטקסט, את המשפט המדגים את המושג שהקפת בסעיף א' .**
(5 נקודות)

"המשטרה חסמה למעבר כלי רכב, קטע מהרחוב"

פרק שני - מדינת ישראל מדינה יהודית

ענה על ארבע מהשאלות 6-11. (20 נקודות)

לפניך ציטוטים מתוך מגילת העצמאות.

עליך להקיף בעיגול ליד כל משפט האם הוא משקף את היות המדינה בעלת אופי יהודי או דמוקרטי :

6. "תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום" (5 נקודות)

א. מדינה דמוקרטית

ב. מדינה יהודית

7. " תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות " (5 נקודות)

א. מדינה דמוקרטית

ב. מדינה יהודית

חוקי המדינה – ביטוי למדינה יהודית:

8. **מהו חוק השבות?** (5 נקודות)

א. כל אדם זכאי לעלות לארץ ישראל .

ב. כל הצאצאים של אדם יהודי זכאים לעלות למדינת ישראל.

ג. **כל יהודי זכאי לעלות למדינת ישראל יחד עם בת זוגתו ילדיו נכדיו ובי זוגם.**

ד. כל אדם זכאי לתעודת עולה .

9. ליהודים נקבעה השבת כיום השבתון השבועי.
ללא יהודים – השבתון הוא: בשישי, שבת או ראשון, לפי בחירתם.
מה שמו של החוק?

(5 נקודות)

- א. חוק בתי הדין הרבניים
- ב. חוק השבתון
- ג. חוק חופש דת
- ד. חוק שעות עבודה ומנוחה

סמלי המדינה:

10. סמלי המדינה מבוססים על:

(5 נקודות)

- א. המורשת של כל אזרחי המדינה.
- ב. המורשת הבריטית.
- ג. המורשת היהודית.
- ד. המורשת של עמי האזור.

(5 נקודות)

11. המנון המדינה, "התקווה", מבטא את
- א. שאיפת העם היהודי לחיות בכל מדינה בעולם.
 - ב. שאיפת כלל אזרחי המדינה לחיות במדינה דמוקרטית.
 - ג. שאיפת העם היהודי לחזור לארצו ולחדש בה את חרותו המדינית.
 - ד. כל התשובות נכונות.

פרק שלישי - שאלת עמדה

(26 נקודות)

ענה על אחת משתי השאלות 12-13

12. "הכנסת אישרה חוק שיאפשר לחברי הכנסת להשעות מתפקידו כל חבר כנסת מכהן שמעודד טרור או מסית לאלימות. לביצוע החוק, יש צורך שלפחות תשעים מתוך מאה עשרים חברי כנסת יתמכו בהשעיה."

יש התומכים ויש המתנגדים לחוק

הבע את עמדתך בעניין זה:

- א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לחוק. אני תומך / אני מתנגד (2 נקודות)
- ב. השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא. (10 נקודות)

הזכות לחיים ובטחון

עקרון הכרעת הרוב

עקרון שלטון העם

- ג. נמק את עמדתך (14 נקודות)

עקרון שלטון העם / הזכות לחיים ובטחון - חבר כנסת מכהן הוא אדם בעל מעמד המייצג את העם, אדם בעל השפעה ולכן כאשר הוא מעודד טרור או מסית לאלימות הוא עלול להוביל ולגרום לכך שגם אנשים אחרים יתנהגו כמותו ואף הם יהיו אלימים ויפגעו בחייהם וגופם של אנשים אחרים.

עקרון הכרעת הרוב - על מנת שהחוק יבוצע, יש צורך שלפחות תשעים מתוך מאה עשרים חברי כנסת יתמכו בהשעיה כלומר יש רוב של חברי כנסת התומכים בהחלטה להשעות מתפקידו כל חבר כנסת מכהן שמעודד טרור או מסית לאלימות והן זו החלטה שרירותית אלא עם שיקול דעת של רוב חברי הכנסת

אפשרות נוספת

- א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לחוק. אני מתנגד / אני תומך (2 נקודות)
- ב. השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא. (10 נקודות)

חופש הביטוי

ג. נמק את עמדתך. (14 נקודות)

חופש הביטוי - חבר כנסת מכהן הוא אדם בעל מעמד המייצג את מגוון דעות העם וזכותו לבטא את דעותיו .

פלורליזם – כאשר משהים חבר כנסת שמביע את דעותיו השונות משאר הדעות של חברי הכנסת , אין בכנסת הכרה במגוון דעות ואין סובלנות – נכונות לקבל את האדם השונה בדעותיו .

13. " בחברה בישראל יש קבוצות שונות המעוניינות להתגורר בשכונות או ביישובים המיועדים להן בלבד. "

יש הטוענים שיש לאפשר זאת , אך יש המתנגדים לכך.
הבע את עמדתך בעניין זה :

א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לטענה. **אני תומך** / אני מתנגד

(2 נקודות)

ב. **השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא.** (10 נקודות)
חרות

חופש התנועה

ג. **נמק את עמדתך.** (14 נקודות)

לכל אדם זכות לחיות/ להחליט/ לעשות/ לפעול על פי רצונו החופשי ולחיות ליד אנשים שדומים לו ואין לשלול את חירותו של אדם על ידי הגבלת הרצון שלו לחיות בקרבת אנשים שנוח להם לחיות לידם בשכונות או ביישובים שמיועדים אך ורק להן בלבד.
אפשרות נוספת:

א. הקף בעיגול האם אתה תומך או מתנגד לאיסור. **אני מתנגד** / **אני תומך**

(2 נקודות)

ב. **השתמש במושג אחד שלמדת באזרחות המחזק את עמדתך בנושא.** (10 נקודות)

פלורליזם

סובלנות

אפליה פסולה / אי שוויון

ג. נמק את עמדתך. (14 נקודות)

פלורליזם - אחד העקרונות עליהן מבוססת מדינה דמוקרטית היא הפלורליזם כלומר שיהיה מגוון / ריבוי של דעות / עמדות וסגנונות של אנשים שיגורו במשותף במרחב הציבורי ולא שכל קבוצה ייחודית תחייה רק עם מי שדומה לה.

סובלנות - כשקבוצות שונות מעוניינות להתגורר בשכונות או ביישובים המיועדים להן בלבד, הדבר מעיד על אי קיום של סובלנות, אי נכונות לקבל אנשים ששונים ממך ומהמאפיינים של השכונה או היישוב.

פרק רביעי - עקרון דמוקרטי

ענה על שתים מהשאלות 14-16 (24 נקודות)

14. במחסן המילים שלפניך רשימת מושגים המתקשרים לעקרון דמוקרטי
רשום בכול עמודה בטבלה, את המושגים שלמדת, המתקשרים לעקרון המתאים.

עקרון שלטון העם (12 נקודות)

דמוקרטיה ישירה	דמוקרטיה עקיפה
משאל עם	הבחירות חוזרות במרווחי זמן ידועים וסדירים הקבועים בחוק.
האזרחים מכריעים בענייני המדינה.	הנבחרים מייצגים את מגוון דעות העם.
	כל אזרחי המדינה זכאים לבחור
	נציגי העם הנבחרים משתתפים בתהליך קבלת ההחלטות בענייני המדינה.

מחסן מילים:

משאל עם.

הבחירות חוזרות במרווחי זמן ידועים וסדירים הקבועים בחוק.

הנבחרים מייצגים את מגוון דעות העם.

נציגי העם הנבחרים משתתפים בתהליך קבלת ההחלטות בענייני המדינה.

האזרחים מקבלים את ההחלטות בענייני המדינה.

כל אזרחי המדינה זכאים לבחור

15. במחסן המילים שלפניך רשימת מושגים המתקשרים לעקרון דמוקרטי
רשום בכול עמודה בטבלה, את המושגים שלמדת, המתקשרים לעקרון המתאים.

עקרון שלטון החוק

(12 נקודות)

מהו חוק?	חשיבות החוקים במדינה
הוראות	שמירה על הסדר
כללים	יציבות השלטון
תקנות	שמירת ערכי הדמוקרטיה.

מחסן מילים:

הוראות

שמירה על הסדר

יציבות השלטון

כללים.

שמירת ערכי הדמוקרטיה

תקנות.

16. במחסן המילים שלפניך רשימת מושגים סביב **עקרון דמוקרטי**

רשום בטבלה מושגים שלמדת המתקשרים לעקרון בהתאם לשאלות שבטבלה.

(12 נקודות)

עקרון הפרדת הרשויות

תפקידי שלושת רשויות השלטון	חשיבות הפרדת הרשויות
לחוקק חוקים לקבל החלטות מדיניות. להכריע בסכסוכים בין האזרחים.	להגביל את השלטון למנוע ריכוז הכוח בידי גורם אחד למנוע עריצות השלטון.

מחסן מילים :

לחוקק חוקים.
להכריע בסכסוכים בין האזרחים.
להגביל את השלטון.
למנוע ריכוז הכוח בידי גורם אחד .
לקבל החלטות מדיניות.
למנוע עריצות השלטון

בהצלחה!!!